

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

## ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”  
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.  
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.  
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la  
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la  
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.  
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori  
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.  
pentru fie-care publicare.

## Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână deschidem pe pătariul II. Aprilie, Maiu și Iunie al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Prelungă „Telegraful Roman” tot la 2 săptămâni se va da gratuit ca supliment „Folia pedagogică”.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al poștei ultime, se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfârșit, se și înnoescă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea foiei.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

## Gravaminele noastre.

Continuăm a ne ocupa în special numai cu gravaminele bisericei noastre.

Cele mai de viață cestiuni ale bisericei noastre se pun la cale și se decid în resortul ministeriului de culte și instrucțiune publică

Până acuma am atins numai cestiunea cu ajutorul de stat și cea cu fondul de pensiuni al învățătorilor din metropolia noastră.

Tote relațiunile dintre biserică și stat se tragăză seu directe seu mijlocit în- și prin ministeriul de culte și instrucțiune publică.

Ministrii se schimbă, când mai rar, când mai des, destul că ei se schimbă, rămân însă în ministeriul de

culte bărbați chemați a studia afacerile și a le refera ministrului.

Afacerile bisericești și școlare sunt foarte multe, de variată natură, și mai totdeauna foarte delicate. Se cere deci o viață întreagă spre a veni în curent cu afacerile bisericești noastre, a pătrunde în spiritul instituțiilor noastre bisericești și școlare; se cere o inimă caldă către aceste instituțiuni spre a le pătrunde și a avea interes pentru dezvoltarea și consolidarea lor.

Acastă inimă caldă nu poate să o aibă decât un om din nămul nostru, din sinul bisericei noastre.

Tote bisericile din patrie au bărbați din sinul lor, din nămul lor în ministeriul de culte, acestora se dau în referadă afacerile bisericești lor.

Omenii acestia sunt legați cu trecutul lor, cu creșterea lor, cu inima lor de biserică și de instituțiunile ei, sunt în deplina cunoștință a legilor țerei, și cestiunile delicate le deslăgă având în vedere atât binele bisericilor, cât și cel al statului.

Din procederea acesta se nasc raporturi normale și biserică nu vine în conflict cu statul, căci instituțiunile bisericilor toate promovează și binele în interesul statului.

De regulă guvernul chiamă în ministeriul de culte pe cei mai capabili bărbați ai confesiunilor, și totdeauna cu consensul și conlucrarea autorității bisericești.

Noi românii ortodoksi nu avem un singur om în ministeriul de culte.

Am putut dice mai mult. Afacerile noastre școlare sunt puse în mâinile bărbaților, cari ne sunt neamici declarati, atât ca Români, cât și ca ortodoksi.

Ce poate urma de aici? Nici un bine. Omenii, cari nu ne cunosc instituțiunile noastre; omenii cari nu pot pătrunde în spiritul bisericești noastre, în aspirațiunile noastre culturale; omenii, cari din copilărie duc cu sine averșiune contra noastră și ca biserică și ca

națiune, — omenii aceia nu pot promova dezvoltarea și consolidarea instituțiilor noastre bisericești-scolare, nu pot contribui la crearea de raporturi normale între biserică și stat.

Și cumcă ați raporturile dintre stat și biserică sunt atât de încordate, că față cu biserică noastră nu se poate observa nici o schinteie de bunăvoință, că de multe-ori ne vine să credem, că suntem scoși din cadrul legilor statului, acesta o atribuim în planul prim împregiurării, că în ministeriul de culte nu sunt bărbați din nămul nostru și din biserică noastră.

Cunoscem, toți cunoscem curentul bolnăvicios de ați, care dă tuturor acțiunilor guvernului timbrul, și din capul locului îl predispuie în direcțiunea, care acuma de 30 de ani se susține și devine tot mai pronunțată; cutăm în- și a risca afirmațiunea, că dacă am avea omenii de ai nostri în ministeriul de culte, multe lucruri s'ar putea netezi, în multe s'ar putea afla calea cea dreaptă, care ar promova interesele în ambe direcțiunile.

Avem cu sutele casurile concrete, am putea aduce drastice dovezi pentru susținerea celor afirmate de noi, dară acesta poate cu altă ocaziune.

De astădată accentuăm numai în țesă generală acest gravamen al bisericel noastre.

Să se scie, că și în acest punct biserică noastră este cea mai desconsiderată, este unica, ale căreia interese sunt date pe mâni străine tocmai la locul cel mai competent, unde se decide afacerile ei cele mai importante.

Liturgia magiară. „Alkormány” ne ne spune, că Scaunul papal n'a incuviințat introducerea limbei magiare la oficiul divin în biserică unită. Brevetul acesta se va publica încurând.

## Revista externă.

Cel mai important eveniment al zilelor trecute a fost demisiunea cabinetului Badeni.

Demisiunea cabinetului austriac a produs mare neliniște mai ales în sinul guvernului magiar, căci știut este, că până acuma, atât în Austria, cât și în Ungaria, totă puterea de guvernare și de dispunere era concentrată în mâinile liberalilor, cari în Austria au fost bineșor dați la părete de anti-semiți și de cehii tineri, și de acesta se tem acuma și liberalii dela noi în frunte cu jidanii.

Causa demisiunii cabinetului Badeni unii o aduc în legătură cu apropiata denumire a D-rului Lueger de primariu al Vienei, pe care Badeni, ca să rămână consecuent, nu-l poate propune Coronei spre întărire.

Alții dic, că Badeni întâmpină greutăți enorme la renoirea pactului vamal și comercial (cuota) cu Ungaria.

Alții dic, că e intoleranța germanilor față de cehi, căroră Badeni le a pus în vedere unele drepturi naționale cu privire la folosirea limbei în administrație.

Erăși alții, și ce e mai verosimil, dic, că după-cum este constituit parlamentul austriac în urma nănelor alegeri, Badeni nu-și poate forma din numărăsole partida, multe aprăpe egale numărice, un partid cu care să fie sigur de guvernare.

Crisa ministerială în urma voinței Majestăței Sale s'a aplanat. Demisiunea cabinetului n'a fost primită de Majestatea Sa, și s'a încredințat tot Badeni cu cabinetul actual a conduce guvernarea și mai departe, formându-și o majoritate după cum va afla de bine din partidele existente.

Badeni s'a supus voinței Majestății Sale și și-a compus majoritatea recerută, din: cehii tineri, poloni, partidul poporal catolic, marii proprietari conservativi și slavonii sudici.

## FOIȚA.

### Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 411.

Preacucernice protopope Kir Lazare!

Înălțatul crăescul gubernium prin milostivul seu . . . sub Nr. 6893 în copie . . . precum mărirea sa preaosfințită bine a voit pentru umblarea cu crucea la Boboteză a face acesta milostivire, ca clerul cel neunit, precum până acuma, așa și de acuma înainte, în vremea Bobotezii să pōtă umbla cu crucea prin case și pentru aceea numai trei crețari dela parochienii sei vor avē, eră care ar voi peste tot anul în fiește-care săptămână să se sfințescă apă, vor plăti în tot anul preotului seu trei fiorini șese crețari, precum și în stolarul dela 23 Septemvrie A. 1784 supt Nr. 10981 a fost întărit înălțimea sa împărătescă. Pentru aceea vei avē datorie tuturor preoților din protopopiatul țeu acestă milostivă poruncă a o arēta, Sibiu, 22 August 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 441.

Preacucernice protopope Kir Lazare!

Înălțatul crăescul gubernium prin intimatul seu dela 11 Maiu a. c. Nr. 4364 au arētat năue, precum

a sa preaosfințită chesaro-crăescă mărirea bine au voit prin decretumul seu milostiv din 25 Aprilie 1786 Nr. 4364 făcut a porunci, ca tōte pricinile în trēba cinului preoțesc întēplate și spre îndreptarea preoților folōse, adecă chiar numai acele pricini, cari se fac împotriva cinului preoțesc între preoți și stapânirile bisericești, să se judece înaintea consistoriumului episcopesc. Pentru aceea întru urmarea împărătescei porunci vē povețuesc, ca pricinile preoților cele duhovnicesce și bisericești, cele mai mici, cu consistoriumul vostru, precum și până acuma după chipul rēndueli noastre la 10 Septembrie A. 1784 Nr. 103 la voi trimisă să judecați, și după asemnarea vinii cu canōnele acolo însemnate să-i canoniți; er' cele mai mari, vinovățiile și greșelele lor, care din firea sa sub judecată numai episcopului, consistoriului sunt supuși, să le arētați năue cu tōte faptele și împregiurările lor. Așa dar de primirea acestei rēndueli făcută vestirea tuturor preoților în protopopiatul vostru însciințându-ne, mila preaputernicul Dumneșeu pururea să rămână cu voi și noi, suntem

Sibiu, 8 Septemvrie A. 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 249.

Preacucernice protopope Kir Lazare!

Înălțatul crăescul gubernium, prin arētătōrea scrisorii a sa din 2 Maiu a. c., după calendarul cel nou, sub Nr. 3966, ne-a însciințat, precum-că mărirea a sa preaosfințită au poruncit, ca de acuma înainte, nici preot, nici cantor să fie, care nu va învăța la școlă normalicescă și nu va arēta dela

dascălul seu atestat despre acestă învățătura. Pentru aceea prin acesta și-se însciințeză, ca tuturor preoților și omenilor din protopopiatul țeu să faci de scire și nici pe unul dinainte la preoție să nu trimiți, care nu are atestat dela dascălii normalicesci. Și așa despre primirea acestui cerculariu ne vei face relație.

Sibiu, 7 Maiu 1787.

Gedeon Nichitici.

Nr. 359.

Preacucernice protopope Kir Lazare!

Fiindcă înălțatul crăescul gubernium prin milostivul seu intimat dela 18 Octomvrie a. c. supt Nr. 11605 la smerenia noastră trimis arată din preamlostivul preainaltul decret împărătesc dela 1 Octombrie curgētōriu, precum a sa preaosfințită chesaro-crăescă mărirea înțelegēnd precum supușilor sei din țera acesta pribegirea în alte țeri nu s'au curmat, ci de nou cu grāmada se face, n'au lipsit, care lucru foarte spre neplăcere fiind și vrēnd a se împedeca și a se opri acest feliu de pribegire, bine au voit a porunci, ca și prin partea preoțescă să se însciințeze omenii arētându-se greutatea acestei călcări de lege, să se dojenescă, ca să se părăsescă de tot felul de pricini de pribegire, după-cum de pe adăugatul tipărit romănesce patent împărătesc, ba chiar și mai luminat va cunōsce tot supusul greutatea acestei călcări.

(Va urma.)

Precum se vede majoritatea e formată din elemente conservatoare, dar nu se prevede, că ar fi permanentă.

În urma acestei stări de lucruri, opinia generală e, că contele Badeni nu mult se va pute susține, și acesta, pelângă majoritatea nesigură, din cauza, că prea mult ține la liberali, cari și-au pierdut foarte mult din puterea deodiniară.

\*

Alt eveniment mai important al zilelor trecute e, că marile puteri europene au dat ordin comandantilor corăbiilor lor de resbel dela Creta, ca să începă blocarea pacină a portului Pireu și a orașului Athena.

În urma acestei dispozițiuni a marilor puteri, agitația, atât în Grecia, cât și în Constantinopol, este foarte mare, așa, că e temere, că Grecia va fi și declarat Turciei resbelul deja cu 25 Martie v., ziua a 76-a a aniversării proclamării resbelului de independență din partea grecilor contra turcilor.

Scirile acestea așteptă încă confirmare.

## Chestiuni bisericesci.

### IV.

Însă se vedem cum ar trebui folosit prezentul pentru formarea conștiinței și dezvoltarea simțului față de afacerile bisericesci ale poporului?

Deore-ce am intențiunea a reveni și lumina din când în când chestiuni concrete, de astădată mă restrâng la unele explicații, ce ar fi a se considera ca tot atâtea norme seu principii de urmat.

Având partea negativă în vedere, trebuie nainte de toate să constat, că pe multe locuri, cauza indolenței seu plane a aversei față de afacerile bisericesci și școlare își află explicația în unele stări încordate, în care rivalitățile și personalitățile nu mic rol jăcă. Pe unele locuri preotul vrea să exercite o influință absolută în toate afacerile și nu condece nici o părere, nici o vorbă venită din altă parte, fie aceea din cel mai curat îndemn și scop; pe alte locuri se ridică din popor demagogi, cari erăși pretind pentru sine totul, neconsiderând întru nimic pe preot, năsuind a-i micșora vața și influința în tot chipul. Nu mic rol jăcă anumite interese, fie materiale, fie de partid. O însușire rea la tot cazul are românul: este foarte prepuelnic. La ori-ce faptă se întreabă: cine, de ce a pus-o la cale? cine, ce câștigă? și altele. Pentru D-șeu, trebuie omului să înțeleagă odată, că nu tot din interes, lucră lumea, ba și lucrând din interes acel interes pōte fi de ordine mai înaltă, nu tot material. Cu suspiciuni de când e lumea nu s'a putut duce nimic departe. Mai mult optimism, mai multă îndulgință binevoitoare! Și numai convins omul, că cineva voină — prins cu ocaua cea mică — merge pe calea cea rea, îl pōte timbra: Ticălos Măria Ta!

Recunosc eu de bunăvoie, că trebuie să fie păreri deosebite în toate corporațiunile, altfel nu este viață, nu este activitate, — acele însă se fie din principii diferite și nu rivalități.

E timpul să înceteze astfel de stări în interesul binepriceput obștesc și să domnescă stări normale și o opinie publică sănătoasă în fiecare comună bisericească. Din bătrâni e și-a: *Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur*. Spre ajungerea scopului ar fi a se iniția cu sîrguință toate mijlocele. Scopul este ajuns, când tot ce e de valoare în comună se grupează în o lucrare comună, cu tendințe oneste și punându-se în serviciul bisericeii. Când e vorba de ceva funcțiune (membrie, cum dice poporul), între om și om nu trebuie făcută deosebire. Munca sēvșită și zelul spre activitate rodnică, după aceste au a se măsura bărbății, nu persōna are a fi datătoare de ton. *Ce, nu cine*. Afacerile

banale totdeuna se se pōrte în exemplară ordine și manipulație, și o controlă severă înainte de toate să pună corōna. E de necreșut, ce influință stricaciōsă pōte se aibă, și cu drept cuvânt, o administrație necorectă și o controlă laxă. Cunoșc comune, unde se vorbește publice, că n'avem bani pentru a îngrășa pe Petru seu Pavel cu ei. Mai bine pe apă, decât la biserică! De regulă în astfel de comune se împedecă și rōta constituționalismului.

Cestiunile, ce se pun pe tapet în sinodele parohiale (Eu vorbesc de sinode, fiind că în comitete sunt mai puțini și de regulă cei mai pricepuți bărbăți), se se pună cu mult tact și prevedere, ca prin ele mai mult se se stîrnescă interesul membrilor, decât se-i descurajeze. Poporul, ce se-i faci, e ca un copil de școlă, care încetul cu încetul se deprinde; numai pentru lucruri mai ușore și cunoscute are gust și participă la pertractarea lor; când frase neînțelese, idei înalte se desvōltă, îndată reflecteză: Nu ne pricepem la asta! și se duce.

Sinodele nōstre mult timp au se fie o școlă numai pentru popor. Trebuie grijit, ca acea școlă să devină punctul arhimedic în jurul căruia se învîrt cele mai vitale aspirațiuni ale poporului pe terenul bisericesc și cultural, unde fapta sēvșită își află, dacă e vrednică, recunoștința, în cas contrar desăpăbarea, disprețul. Tocmai pentru acest motiv, pe curățenia morală a membrilor sinodului — se se pună mare preț.

Încă una de încheiere. Ambițiunea este o însușire, care cātă vreme se rapōrtă la intențiuni și aspirațiuni nobile, nu conține nimic de reprobat. Ba ar pute fi și stimul pentru nōue succese. Eu cred, că ar fi la loc, și ar contribui mult la înaintarea afacerilor, dacă autoritățile superioare ar afla ceva căi, pe care se se arete complăcerea lor față de acele organe seu corporațiuni bisericesci subalterne, care sunt mai active și pot arēta mai bîn spor. O recunoștință ori laudă publică pōte aduce mai însemnate folōse ca 100 porunci aspre. Zace în natură, ca se se simtă omul chiar și în jug cu mult mai bine, când de bună voie și nu silit a întrat.

În laude și încurajări autoritățile superioare nici odată nu trebuie se fie prea scumpe, introducând în același timp și o inspecțiune generală și controlă mai severă preste toate afacerile.

Ca *conditio sine qua non* se cere nainte de toate, delăturarea curentelor pernicioase bisericeii din sinul poporului și regenerarea lui pe teren moral, ceea ce se va pute face numai grupându-se toți fiii adevărați ai bisericeii cu înțregă preoțimea în o activitate febrilă și armonioasă în jurul stēgului „religiositate și moralitate în popor cu ori-ce preț” și lucrând în biserică, prin întruniri publice, prin cărți și articli de acēstă natură, scriși în reviste ce au a apărea ca lectură pentru popor.

Preotul V. G.

## Din parlamentul magiar.

Ședința dela 29 Martiu n. 1897.

Deputatul poporal Molnár Iános respundend lui Eötvös Károly, Polonyi Géza și contelui Tisza István, dice că, tendențele partidului poporal nu sunt, ca se se dee statului un guvernament teocratic ca și în evul mediu, nici, ca se se exopereze favoruri speciale pentru biserica romano-catolică pe contul statului și a celorlalte biserici din patrie, ci ca, atât statul, cât și celelalte biserici din stat se se pōtă desvōlta fie-care mână în mână în cadrul cei compete fără a se atinge care-va de instituțiunile celeilalte, atât statul în instituțiunile bisericeilor, cât și acestea în instituțiunile statului. Biserica și statul sunt două instituțiuni coordonate, nici decum însă subordonate una alteia. Partidul poporal tinde la susținerea caracterului creștin al statului și e inimic ori-cărui „progres”, dacă se pōte

numi așa, care ar tinde la crearea unui stat fără caracter creștin, ori neconfesional.

Trecendū-se la ordinea zilei, la desbaterea proiectului de budget pro 1897, ia cuvântul erăși un deputat poporal Kálmán Károly, carele sbicuesce partea stricată a cultului magiare împrumutată dela francezi. Reflectând apoi la acusele, că partidul poporal luptă cu fanatism pentru scopurile sale, dice, că, da, luptă cu fanatism, dar acela nu se pōte numi așa, când luptă pentru idei mărețe, ci atunci e entusiasm, însuflețire, și ori ce lucru mare, numai cu astfel de activitate se pōte îndeplini. Și o mână tot așa, ținend liberalilor o predică, de care arare ori li s'a mai dat se audă. Citând pe Plato, dice, că nu e om mai miserabil pe lume decât acela, carele sēvșind un păcat ori călcare de lege, nu-și expiēză păcatul. La urmă însinuă trei casuri de incompatibilitate: a contelui Tisza István, Hieronymi Károly și Enyedi Lukács la banca agrară.

Farkas József vorbește contra legilor politice-bisericesci, cari necum se contribue la ridicarea religiozității, ci din contră strică acesteia.

Mocsy Antal într'o vorbire avēntată arată la manifestațiunile corupțiunei pe toate terenurile vieții publice dela noi din stat. Spre întărirea afirmațiunilor sale citează mai multe casuri, între care și un articlu de fond din „B. N.”, în care autorul dice, că toți deputații și-au câștigat mandatele cu bani, deci au drept de a pretinde bani pentru validitatea influinței lor. Apoi acēsta nu numai că nu contribue la respectarea legilor, ci vătēmă chiar și autoritatea parlamentului. Și totuși acesta nu face nimic pentru rehabilitarea sa. Și așa mai departe.

Ședința dela 30 Martiu n. 1897.

Trecendū-se la ordinea zilei, la desbaterea proiectului de budget, contele Zichy János dice, că e superfluu a-și mai și motiva neîncrederea în guvernul liberal de ađi, sub care moralitatea socială și politică atât de mult a decădut. Reflecteză apoi contelui Tisza István, carele șisesse despre cei din partidul poporal, că sunt vēnători prevaricatori și dice, că n'a știut, că partidul liberal a luat unele cercuri electorale în arēndă ori le-a cumpărat pentru totdeuna. (Ilaritate.)

Cu acesteia discuția s'a încheiat și a luat cuvântul ministrul președinte, br. Bánffy Dezső, carele în vorbirea sa îndată trece la pactul cu Austria (cuotă) dicend, că până când în Austria în parlament sunt atâtea partide, la noi în Ungaria stă la spatele guvernului un partid puternic, carele va șei apēra interesele Ungariei fără vătēmarea intereselor Austriei.

Vorbind despre casurile de incompatibilitate dice, că legea nu are clausulă de executivă, și așa aceea o execută respectiva comisiune în casurile concrete.

La sfēșit față de acei, cari îi atribue neputință de guvernare, se asemēna cu Napoleon III., despre care încă dicea opoziția franceză, că e neputincios, dar totuși a domnit. Comparația acēsta nu i-a fost prea norocōsă, căci a produs multe satirisări din partea opoziției.

Luând cuvântul din urmă Eötvös Károly, față de majoritatea grozavă dela spatele guvernului dice, că și pe contele Szapáry tocmai aceea l'a trântit, că a avut la spatele sale o astfel de majoritate.

Trecendū-se la desbaterea specială, Polonyi Géza, dice despre asemēnarea lui Bánffy cu Napoleon III. că, acesta a început cu sânge și a terminat cu gunoiu, și el n'ar dori se avem un Napoleon, carele se începă cu gunoiu și se termine cu sânge.

Ședința s'a încheiat cu o reflexiune a br. Bánffy în cestiune personală.

Ședința dela 31 Martiu 1897 n.

Președintele camerei, Szilágyi Dezső, prezenteză acesteia adresa orașelor Dobrița și Cașovia contra urcării cuotei și însinuă o interpelare alui Asboth Iános privitoare la nenorocirea băeșilor dela Oravița.

S'a primit proiectul de budget și în a treia cetire.

La sfēșitul ședinței Asboth își desvōltă interpelațiunea și acēsta se dă comisiunei competente.

Ședința dela 1. Aprilie 1897 n.

Pe ziua acēsta s'a așteptat referada comisiunei de incompatibilitate, dar nefind gata cu aceea, ședința s'a sfēșit fără nici o ispravă

meritorică votându-se câteva concesiuni de căi ferate vecinale și alegendū-se membrii unei nōue comisiuni pentru cuotă în persōnele dlor: contele Apponyi Albert, Falk Miksa, Hegedűs Sándor, Horánszky Nándor, Iosipovics Géza, Láng Lajos, Matlekovich Sándor, Pulszky Agost, Szél Kálmán și Tisza Kálmán.

Ședința dela 2 Aprilie n. 1897.

Ședința acēsta a fost una dintre cele mai „interesante” ședințe ale parlamentului maghiar. A fost interesantă pentru că a fost pusă în joc „ola cu carne” alor cātiva deputați guvernamentali, ér când e vorbă despre astfel de lucruri, nici unui deputat mameluc nu-i permis a fi indiferent. Dar' étă cele petrecute.

În ședința acēsta și-a prezentat raportul seu comisiunea exmisă pentru constatarea relațiunilor dintre patru deputați dietali: Tolnai Lajos, Benke Gyula, Dr. Samuel Lázár și Dr. Neumann Armin cu consorțiul: Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson și Allgemeine Elsässische Bank Gesellschaft în Strassburg, cari au luat în arēndă dela stat pe 20 ani loteria de clasă cu prețul de 1.200.000 fl. anual.

La ședința comisiunei din 9 membri au fost de față numai opt dimpreună cu președinte cu tot (contele Andrassy Tivadar).

În firul cercetării s'a constatat, că primii trei deputați sunt membrii în direcțiunea primei societăți interesate, ér al patrulea este consilier juridic al aceleia.

Cu toate acestea, majoritatea (4 contra 3) a decis, că nu există cas de incompatibilitate cu mandatul de deputat, deore-ce numita Bancă ca atare nu este reprezentată în dietă prin nimeni personal. Deci numiți deputați nu pot fi lipsiți de mandatele lor de deputați dietali din acēstă cauză.

Președintele comisiunei fiind însă de altă părere, a înaintat vot separat; tot așa au făcut și alți doi membrii din comisiune; ba președintele a mai abđis și dela onorul de președinte în acēstă comisiune.

Camera, se înțelege numai majoritatea, partidul liberal dela putere, după o desbatere animată nu atât la obiect, cât mai mult la Regulamentul de casă (cu privire la votul președintelui comisiunei, care însă n'a fost considerat, producendū-se paritate de voturi) a primit decisiunea comisiunei, că în cazul de față nu există incompatibilitate și respectivii deputați nu pot fi lipsiți de mandatele lor de reprezentanți ai alegătorilor lor în dieta țerii.

Dăci, putem dice: incompatibilitate nu mai există.

Nu scim, dacă aceea majoritate astfel ar fi decis ore și atunci, când ar fi fost vorbă despre incompatibilitatea altor deputați din opozițiune.

Corb la corb nu scōte ochii.

## Din protopresbiterate.

De sub pētra Craivei.

Onorată Redacțiune!

Sinodul protopopesic al tractului Alba-Iulia a fost conchemat pe ziua de 11/23 Februar 1897 în centru și s'a ținut în sala școliei din Alba-Iulia-oraș.

După deschiderea sinodului, care s'a înțemplat în mod solemn prin cuvântul președial elocuent și pătrunzătoriu, s'a constituit biroul sinodal astfel: notari: învătătoriul d n A. Iulia I. Roșca; bărbăți de încredere: dl paroh Iliescu din Stremț, ér dintre mireni: I. Cirlea și Lobonț. A urmat apoi verificarea membrilor sinodali pe 3 ani. Membri clericali au fost verificați fără nici o observare. În privința alegerii membrilor mireni, președial arată, că pentru alegerea membrului mirean din cercul electoral Bucerdea-Vinōsă-Craiva a întrat protest, dar nemotivat; sinodul luând acēsta la cunoștință, aprōbă, respective verifică pe membrul ales în acest cerc electoral.

Urmēză constatarea membrilor prezenți. Aci cu bucurie constat, că din 12 membri clericali a lipsit numai unul și din 24 membri mireni au lipsit trei și și acestia în parte și-au justificat cauza absenței; acēsta ne dovedesce viul interes, ce membrii aceștei corporațiuni l' arată față de instituțiunile nōstre bisericesci și culturale.

La ordinea zilei urmēză raportul protopresbiterat despre activitatea sa în decur-

sul anului trecut, din care după notițele ce mi le-am putut face, este cam de următorul cuprins:

Acte meritore au intrat la oficiul protopresbiterial 440 și toate s'au rezolvat. În mișcarea populației se arată o creștere cu 121 suflete față de anul trecut, parte prin nașteri parte prin treceri religioase. Treceri religioase la biserica noastră 22.

Căsătoriile, spre mângâierea noastră, câte s'au încheat civilmente s'au încheat și bisericește, așa dară legile păgâne încă nu și-au arătat efectele lor detestabile pentru biserică.

Starea parohiilor: 2 vacante, devenite cea din Inuri prin repausarea parohului, 6 cealaltă din Hăpria română prin semnarea parohului și trecerea lui din serviciul bisericești în serviciul statului. — Dureros lucru, că e condus de interese materiale. — Cea dintâi ocupată pe calea concursului, dar concurentul, fiind preot și fiind întărită alegerea, n'a fost încă introdus.

În raport se amintește și despre actul sfințirii bisericești din Gârbova de sus, care la înălțarea Excelenței Sale Înalt Prea Sfințitului Metropolit s'a săvârșit prin Prea Onoratul Domn protopop N. Ivan asistat de 7 preoți și numărând inteligență și popor din jur.

În rândul edificiilor bisericești și școlare se amintește zidirea bisericești din Geoagiu de sus, repararea bisericești din Cristești și a edificiilor școlare din Cetea, Stremț și Mesentea. Ajutoarele din partea Prea Ven. Consistoriu pentru aceste și alte edificii bisericești și școlare ridicate în decurs de 5 ani decând Preaon. Domn protopop actual se află în fruntea tractului, se urcă la însemnata sumă de 5000 fl. v. a.

Starea învățământului. Învățători defunctivi 22 la număr, învățământul decurge normal.

Treceri religioase dela biserica noastră, ca cea mai remarcabilă, pre carea dl protopop nu o au numit cu numele, este cea a proprietarului Ioan Rusă din Mesentea, din motiv pentru a nu contribui la edificarea școlii confesionale — dar încă neînsemnată la altă biserică.

Învățătorii: Ioan Berghian resignat, 6 Ioan Medrea condamnat pentru proces politic și pierderea oficiului pe durata de 3 ani.

În raport se face amintire mai departe despre restaurarea comitetelor și a epitropiilor parohiale efectuate în bună rânduială afară, de două parohii, în care s'au iscat neînțelegeri, dar din care într'una s'a aplanat prin prezența Preaon. Domn protopop. Cam acesta ar fi deci cuprinsul raportului protopresbiterial.

Urmăzând cu unicarea ordinului Consist. Arch. prin care s'au încorporat la tractul nostru parohiile Limba cu filia Ciugud și Drâmbariu cu filia Șeușa, desmembrându-se dela tractul S. Sebeșului; aci amintesc, că sinodul a autorizat pre Preaon. Domn protopop, ca taxele dela cununii și altele incuse dela aceste parohii în fondul protopopesc al tractului S. Sebeș, după cuotă să le încaseze și să le administreze în fondul protopopesc al tractului nostru.

Se comunică rezoluțiunea Consistoriului Plen. privitor la dotațiunea protopresbiterului aprobată din partea Prea Veneratului Consistoriu repartizi pre parohii din anul trecut și sinodul o ia spre știință, primind și pre anul curent repartizi în acest scop tot după cheia din anul trecut până la o altă eventuală schimbarea lucrurilor.

Rătiociniul epitropiei protopresbiterale pro 1896 și bugetul pro 1897 fiind în regulă se aprobă.

În fine a urmat alegerea comitetului și a epitropiei protopresbiterale pe noul period de 3 ani, care s'a făcut după o listă combinată cu multă chibzuință în care s'au ales dintre bărbații cei mai acreditați preoți și mireni; deci suntem în speranță, că lucrurile vor merge tot mai spre bine, având în frunte pre un conducătoriu al tractului, ale cărui merite cunoscându-le și alte tracte vacante, se încercă, ca să ni-l răpescă; dar noi încă ne vom purta de așa, ca să ne perdem tesaurul nostru. Așa se fie!

Un membru al sinodului.

## Alegeri sinodale.

Cluș, 24 Martiu 1897.

Conform dispozițiilor mai înalte s'au întrunit ieri, Duminecă, în totă archidieceasa colegiile de scrutinii pentru alegerea a câte doi deputați mireni la sinodul archidiecean pe un nou period de trei ani.

În Cluș și-a ținut colegiul ședința în biserică, după premergerea santei liturgii oficiate din partea preotului nostru Teodor Ciortea din Cojocna.

Ca om venit din alt tract mi-a făcut plăcută impresiune mica noastră bisericuță, care — deși modestă, îngustă și săracă — totuși se prezenta în o haină sărbătorască, frumusețea și mai presus de toate în o stare foarte curată. Această împrejurare merită a fi accentuată cu atât mai vârtos, cu cât de cele mai multe ori avem ocaziune a ne convinge despre neexplicabila *necurățenie*, — ca să nu ne folosim din acest incident de un cuvânt și mai desamăgitor, — ce există în bisericile noastre chiar și din orașele.

Ce-i drept, suntem săraci și dăm cu greu înainte. Pedecile, ce ni-se pun pe totă linia sunt gigantice, deci nu-i mirare, că bisericile noastre nu pot desvolta luxul și podoba reclamată de stilul oriental. Causa e adevărat vitregitatea timpului și a referințelor, în cari trăim. Dar apoi, ca să măturăm biserică, să ștergem păreții și unghiurile de misticul paiangeniș, care-ți sugerează sentimente, nu evlavioase și înălțătoare — ci de pustietate, ca să curățim feșnicile de seculare ceară, picurată pe ele din lumini, ca să spălăm feștrile paiangine și bătute de nauf, etc. etc.: aceste sunt lucruri, cari atârână numai și numai dela noi, cu atât mai vârtos, cu cât Dumneșeu a înzestrat Ardealul — pe lângă alte elemente — mai ales cu apă din belșug.

Laudă se cuvine Clujenilor în această privință, căci mica bisericuță este model de curată și îngrijită.

Dar să revin la obiect.

Pentru conducerea scrutinului a fost denumit Vener. Consistoriu, ca comisariu consistorial, pe dl avocat Vasiliu Almășan. Acesta însă, împedat de o grea boală, ce l'a cuprins, n'a putut îndeplini onorifica misiune și Consistoriu a încredințat această afacere altei persoane, secretariului archidiecean Dr. Elie Cristea.

Acesta, ocupând măsăpresidială, a adresat membrilor de încredere, veniți din singuraticile comune ale cercului Clușului, o alocuțiune, plină de înțelepte și folositoare sfaturi.

Accentuând, că membrii adunați implinesc prin adunarea protocoalelor electorale o datorință față de biserică și satisfac unei încredințări onorifice, face o paralelă între biserică ortodoxă română și celelalte biserici din patrie. Insistă mai mult asupra foloșelor, ce le aduce și mai ales ar trebui să le aducă temelia constituțională sau sinodală a bisericești noastre, unde fiecărui creștin, dela opincă până la vladică, îi este dată posibilitatea de a concură cu sfatul, cu experiențele sale la promovarea intereselor bisericești. Arată, că în multe locuri așa și este; sub o conducere înțeleaptă toate se desvoltă și prosperază.

După ilustrarea acestor avantagii prin exemple potrivite scoase din experiențele oficiului seu, dl comisariu întorcea foia, arătând, că acest cardinal drept constituțional și acest concurs general la conducerea afacerilor bisericești poate deveni chiar periculos mai ales pentru poporul nostru, care nu-i destul de apt, n'are destulă învățătură, destulă carte, ca să se scie înțelepțește, și în interesul comun folosi de el.

Asămănă constituția noastră noastră bisericăscă unui cutit cu două tășuri, care în o mână măestră poate îndeplini lucruri minunate și de preț, 6r în o mână stângace poate să rănescă însăși mâna, care-i ține mănunchiul.

Adese-ori conșiența, că fiecare are dreptul a se amesteca în afacerile bisericești, poate deveni fatală. Se pune d. e. la ordinea zilei în corporațiunile bisericești o chestiune mai importantă, alegerea de preot, etc., membrii se divizează în mai multe, cel puțin două, partide. Una învinge, 6r alta rămâne în minoritate. Ce se întâmplă acum? Resonul este, că minoritatea se recunoșcă sântenia majorității și se aștepte în linișce cuvântul

Venerabilului Consistoriu, care la cârmă fiind mai bine scie să cumpănescă, ce este în interesul general și bine înțeles al bisericești. Dar' pentru această poporul nu prea are destulă răbdare și pricepere. Divergența părerilor din corporațiunile bisericești se trece pe toate terenurile și degenerate adese ori în neînțelegeri, ba chiar certe pline de patimă, care au cele mai funeste urmări nu numai pentru biserică, ci și pentru totă comuna. E și explicabil această, căci

„Unde întră certa 'n casă,  
De-acolo norocul 6să“.

Ba unii merg cu încăpăținarea lor atât de departe, că se clătinesc până și în strămoșesca lor credință. Esmi din sinul lor o deputațiune, care se m6rgă la Sibiu cu amănințarea, că „ne facem papistași ori chiar reformați, dacă nu ni-se împlinește voia“.

Domnul comisariu aduse n6ue exemple și afirmă, că asemenea simptome sunt un semn de decadență.

Legea noastră strămoșesă, care ca o fortăreță nebiruită ne-a susținut până aci tot ce avem mai scump, nu-i d6r' un lucru pe care să-l schimbe ca și cojocul din cătrău suflă vântul, să-l strîngi pe lângă tine când ți-e frig, și să l arunci când ți-e cald.

„Legea, limba, vorbe sante la strămoși erau... de aceea au putut ei da pept cu toate greutățile întâmpinate, cari s'au sdrobot ca de o stâncă purenică și au rămas în decurs de două mii de ani aceea ce au fost.

În împrejurările grele de acum avem și noi îndoită datorință de a urma pilda lor, de a nu ne clătina în credința noastră, ci de a ținea cu atât mai morțiș la ea, cu cât alții încercă de a ne-o pângări, de a ne-o slăbi.

După desvoltarea acestui șir de idei, pune la inima celor întruniți acceptarea și generalizarea mai ales a următoarelor 3 învățături:

1. De câte ori se întrunesc întru punerea la cale a afacerilor bisericești, să fie totdeauna conduși numai și numai de binele bisericești, desconsiderând ori ce interese particulare, cari în tot locul își ridică și își vîră trupul cu multe și scârb6se capete, și atunci pot fi siguri, că conclusele aduse vor contribui mult la înaintarea și prosperarea neamului nostru.
2. Să respecteze fie-cine sântenia majorității, care i temelia vieții noastre bisericești.
3. Neavând poporul nostru destulă carte și cultură, se fie cu deosebită considerare și ascultare față de sfaturile conducătorilor lor naturali, a preoților, a protopresbiterului; puși anume să vegheze pentru binele lor vecinic și vremelnic, și mai ales să aibă deplină încredere în părintesca purtare de grijă și bunăvoință a Veneratului Consistoriu, care dorește să lucre pentru progresul general.

Intocmai purcedând, să fie siguri, că armonia va fi asigurată și progresul v6dit. După această vorbire primită cu însuflețire, se pune la exhaiurarea ordinei de zi. S'au prezentat protocoalele electorale din singuraticile comune, s'au examinat din punct de vedere formal, respingându-se numai unul, la care lista alăturată nu era subscrisă în ordine conform cerințelor regulamentare.

Resultatul scrutinului reprezintă următorul tablou:

1. Leontin Simonescu, secretar metropolitan 707 voturi.
2. Dumitru Comșa, profesor seminarial, 611 voturi.
3. Vasilie Almășan, avocat în Cluș, 304 voturi.
4. Petru Nemeș, notariu public reg. în Brașov, 210 voturi.
5. Dr. D. P. Barcian, profesor seminarial 123 voturi.
6. Dr. Petru Șpan, profesor seminarial, 95 voturi.
7. Aureliu Ciortea, profesor gimnazial în Brașov, 79 voturi.
8. Vasiliu Indre, avocat în Cluș, 62 voturi.
9. Petru Pip6ș, jude de tablă pens., 13 voturi.
10. Parteniu Cosma, directorul „Albinei“, 17 voturi.
11. Dr. Iosif Gal, membru în casa magnaților, 41 voturi.

12. Dr. Elie Cristea, secretar consistorial 13 voturi.

Voturile date profesorului seminarial Ioan Ghibu (19) și redactorului Gavriil Hango nu s'au putut lua în considerare, fiind aceștia ambii preoți, 6r nu mireni.

În urma acestui rezultat, declarându-se dnii Leontin Simonescu și Dumitru Comșa de deputați sinodali pentru noul period de 3 ani, li s'au subscris credențiunile și cu aceste s'a încheiat ședința. V.

## Adunarea municipală a comitatului Albei de jos.

Joi, în 18/30 Martiu, s'a ținut adunarea municipală a comitatului Albei de jos.

Românii s'au prezentat în număr de 30, dintre cari vr'o 4 slusbași notari și primari.

Blașul era reprezentat prin canonicul Moldovan, Dr. Bunea, Hossu, Marian, Pop canonici; ortodoxii noștri prin protopopul Ivan, preoții Orasan, Alămorean, Motora, Cristea; advocați numai unul, ceialalți la procese și execuții, deși mai toți sunt membrii ai congregațiunei.

Românii au ținut conferență înainte de adunare și au decis să se vorbescă numai la 3 puncte: la rescriptul ministrului de culte, pentru împrumutul ce ar fi să se facă pentru școlile de stat din partea comitatului; la curenda comitatului Zemlen, pentru înființarea unei episcopii gr.-catolice magiare și la ocuparea postului de protopretor în cercul Sângătinului. În marginile acestei hotărâri au vorbit contra rescriptului ministerial Dr. Bunea, protopopul Ivan, și canonicul Moldovan, rescrângând cu argumente basate în lege cererea de a lua comitatul împrumut bani, pentru ca să se întemeeze școle, cari sunt contra dorinței populațiunei și cari propagă ireligiozitatea în popor și nu au nici un înțeles de a fi pe teritoriul acestui comitat.

La votare au votat pentru contra-propunerea Drului Bunea, numai 26 români.

Tot 26 români au votat pentru Ioan Henteș din Oena, actualul pretore în cercul Sebeșului, la postul de protopretore, și nu a căpătat un singur vot unguresc. Notarii și bireii români au absentat dela votare.

Așa cu ziua de 18/30 Martie 1897 a încheiat de a mai fi un singur funcționar administrativ român în comitatul Albei inferioare. On6re conducătorilor comitatului, liberali.

Cu episcopia greco-catolică magiară 6r am fost păcăliți. Deși Dr. Hossu Vasilie — vezi D6mne din politică — a vorbit neaoș unguresc, nu a prins, 6r argumentele protopopului Ivan, că nu sala comitatului e forul competent, care are să creeze episcopii, și argumentele tari și resturnătoare ale canonicilor Pop Gavrilă, I. M. Moldovan, Dr. Bunea, au fost mazere aruncată în părete; curenda s'a luat spre scire părintitoare, și nici simțul de rușine — căci cel de dreptate de mult s'a stins la majoritate, — nu i-a împedat, ca să nu voteze și această anomalice.

Am avut după atâtea pirule amare și o scenă hazlie; 6r vorba, că țigani, cari umblă cu cortul, inficiază locurile cu v6rsat și ar fi bine, ca înainte de ce întră în sate, să-i oltu6scă (vaccineze). Părintele Motora, glumeț dela fire, r6gă pe cinstiți domni, că dacă se p6te nu numai să-i vaccineze, ci să-i și păzescă să nu fure și pârjol6scă — ori apoi mai bine ar fi să-i colonizeze pe pustele și moșiile statului. Modul de predare n6ue ne a făcut haz, 6r unguirilor destul necaz și așa ne-am despărțit, ca să nu ne mai înt6lnim cur6nd.

Coresp.

## Noutăți.

### Alegerile la sinodul archidiecean.

În cercul preoțesc al Turdei s'a ales ca deputat protopresbiterul Ioan Danciu.

Dintre alegerile mirenesce până a pune diarul sub presă ne sunt cunoscute următoarele rezultate:

1. În cercul Sibiu: Parteniu Cosma, director de bancă și Ioan Preda, avocat;
2. În cercul Săliștei: Dr. D. P. Barcianu, prof. semin. și Dr. Liviu Leményi, ascs. coas;

3. In cercul Sebeș: Dr. Ilie Cristea, secretariu consistorial și Dr. Iosif Blaga prof. gimn.;

4. In cercul Alba-Iulia: Dr. Vasiliu Bologa, profesor și Mihail Cirlea, notariu public;

5. In cercul Devei: Dr. Ioan Mihu, director de bancă și Iosif Orboras, pretore;

6. In cercul Hațeg: Ambrosiu Bêrsan, senator și Georgiu Dănilă;

7. In cercul Gioagiului: Petru Pipos, jude de tablă în pensiune și Ioan Moța, cleric absolut;

8. In cercul Iliei: August A. Nicoră, candidat de avocat și Victor Tordășianu, oficial consistorial;

9. In cercul Abrudului: Dr. Vasiliu Preda, și Dr. Enea Draia, ambii адвоаți;

10. In cercul Clușului: Leontin Simonescu, secretariu metropolitan și Dem. Comșa, prof. semin.;

11. In cercul Lupșei: Dr. Petru Șpan, profesor semin. și Simeon Pasca, notariu comunal.

12. In cercul Bistriței: Dr. Elie Cristea, secretariu consist. și Iosif Popescu, advocat;

13. In cercul Târnavei: Dr. Ioan Ivan și Dr. Nicolau Vecerdea, ambii адвоаți; Protopresbiteratul Murș-Oșorheiu s'a ținut cu totul pasiv.

14. In cercul Sighișorei: Dr. Nicolau Olariu, ases. cons. și Ioan Boiu profesor gimn.;

15. In cercul Treiscaunelor: Iosif Pușcariu, advocat și Valeriu Bologa, director de bancă;

16. In cercul Brașov: Ioan Popea și Virgil Oniț, ambii prof. gimn.;

17. In cercul Bran: septemvirul Ioan Cav. de Pușcariu și Dr. Iancu Mețianu, proprietari;

18. In cercul Făgărașului: Ioan Turcu, protonotariu pens. și Dr. Ioan Șenchea, cand. de advocat;

Din cercul Zarandului și al Deesului, rezultatul alegerilor încă nu e cunoscut.

\* \* \*

**Deputați preoțesci la sinodul eparhial al Caransebeșului** s'au ales: 1. în cercul I. Valea-boului: Andreiu Ghidui, protopresbiterul Caransebeșului; 2. în cercul II. Logoj: Dr. George Popoviciu, protopresbiterul Logojului; 3. în cercul III. Zgribesci: Nicolae Sciopon, preot în Remetea-Pogănici; 4. în cercul IV. Făget: Sebastian Olariu, protopresbiterul Făgetului; 5. în cercul V. Coșava: George Popoviciu, paroch în Cliciova; 6. în cercul VI. Buzias; Teodor Cioloca, paroch în Șipet; 7. în cercul VII. Jebel: Aurelie Drăgan, administratorul protopresbiteral al Buziasului; 8. în cercul VIII. Ciacova: Ioan Pinci, protopresbiterul Ciacovei; 9. în cercul IX. Fizeș: Luca Lazarescu, preot în Ferendia; 10. în cercul X. Vêrșet: Dr. Iuliu Olariu, profesor dirigent la institutul teologic diocesan; 11. în cercul XI. Iam: Iosif Tămășel, paroch în Vrani; 12. în cercul XII. Sasca-montană: Filip Adam, protopresbiterul Bisericeii-albe; 13. în cercul XIII. Oravița-montană: Alexandru Popoviciu, protopresbiterul Oraviței; 14. în cercul XIV. Recița-montană: David Terfaloga, preot în Recița-montană; 15. în cercul XV. Bocșa-montană: Constantin Păușan, preot în Ocna de fer; 16. în cercul XVI. Caransebeș: P. C. Sa domnul archimandrit Filaret Musta; 17. în cercul XVII. Teregoa: Ioan Pepa, paroch în Mehadia; 18. în cercul XVIII. Mehadia: Mihail Popoviciu, protopresbiterul Mehadii; 19. în cercul XIX. Bozovici: Dr. Traian Badescu, secretar consistorial; 20. în cercul XX. Satul nou: Trifon Miclea, protopresbiterul Panciovei.

\* \* \*

**Dar pentru biserică.** Parochul nostru Elie Popovici din comuna Sibișel a dăruit pe sâma bisericeii sale o cruce pe prestol în valoare de 40 fl. Numitul paroch, precum ne scrie corespondentul nostru, la venirea s'a în parochie nu a aflat nici un fel de avere bisericească, dar ați prin silințele sale biserica dispune de o avere de 1500 fl. numai în bani, afară de realități. Nici edificiu școlar nu a aflat numitul paroch la venirea sa în această parochie înainte cu 23 ani, dar de atunci încôce sub păstoria sa și acesta s'a făcut și e pe cale de a-l mai lărgi, ne mai corespundând numărului cel mare al copiilor de școală. Tote lucruri bune și frumoșe.

\* \* \*

**Am fi dorit însă,** ca corespondentul nostru, să ne fi informat pe scurt despre activitatea sinodului, comitetului și episcopiei parochiale, atât pe terenul bisericesc, cât și pe cel școlar, căci ați mai cu sêmă în activitatea acestor corporațiuni din organismul nostru constituțional bisericesc se dovedesce tăria bisericeii și se prevede sôrtea ei în viitoriu.

\* \* \*

**Convocare.** „Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăraș și jur“ își va ținea adunarea generală: *Duminecă în 30 Martiu st. v. a. c.* la ôrele 2 p. m. în localul școlii confesionale rom. din loc. La această adunare toți p. t. membrii precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni sunt poțuți a participa.

\* \* \*

**Obiectele:**

1. Raportul biroului.

2. Censurarea rațiociniului.

3. Constituirea pe un nou period de 3 ani.

4. Curentii și propuneri diverse.

Făgăraș, 20 Martie 1897.

Maria Dan, I. Berescu, pres. secret.

\* \* \*

**Apel.** Subscrișii având în vedere scopul de a desvolta spiritul de economie și de a procura plugarilor din loc și jur credite mai ușore, intenționăm înființarea unui institut de păstrare pe acții în comuna Săcădate, care va purta numele „Plugariul“.

Deci apelăm la toți p. t. domni, cari voesc a se face acționari, să binevoescă a se subscrie în lista alăturată, având totodată a solvi în numărării 10% a valôrei nominale, precum și după fie-care acție 2 corône (1 fl.) ca spese cu ocaziunea subscrierei, ér 20% sunt de a se plăti îndată după ținerea adunării generale constituante, spre a se pute înainta suplica pentru improtocolarea firmei conform articolului de lege XXXVII ex 187b.

Restul e a se solvi în urma provocării direcțiunei prin jurnale.

Subscrierea se va termina cu finea lunii lui Maiu a. c., éră capitalul social se fi xéză la 10,000 corône și constă din 100 acții de câte 100 corône una.

Lista de subscriere, dimpreună cu percentele recerute, s'e se trimiță la adresa pâr. Constantin Prie, paroch Săcădate, p. u. Hortobágyfalva, comitatul Sibiiului.

După încasare se vor depune la institutul „Albina“ până se va înarticula firma.

Săcădate, 15 Martiu, 1897.

Ioan Cădea, protopop., Demetriu Cătean, protopop., Ioan Iordache, învêț. pens., Constantin Prie, paroch, Toma Prie, primar, Simeon Grădinar, not. cerc., Ioan Stanciu, proprietari.

La redacțiunea acestei foi încă se află depusă o listă de subscrieri pentru acțiunii la acest institut, ce s'e intenționéză a se înființa.

\* \* \*

**Femei la universitățile austriace.** Ministrul de instrucție publică austriac a permis, ca începând din Octobrie 1897 s'e se inscrie la facultatea filosofică a universităților din Austria și femei, ca ascultătoare ordinare și extra-ordinare.

\* \* \*

**Môrtea ucigașului.** Prisonierul de origine din Zenta, Piszár Ferencz, care a petrecut ani de țile în întunerecul puscăriei din Vác, a fost lăsat țilele trecute în concediu în chip condiționat. Ajuns acasă, Piszár, în societatea alor doi tovarășii ai sei, s'a pus pe chef și a chefuit nôptea întrêga, atât de sdravăn, încât a treia ți a și murit. Unul din tovarășii de beție deasemenea e bolnav de môrte, pe când celalalt e atât de sănêtos, încât a fost în stare să petrecă până la mormânt pe preținul seu, — pe biciclul.

și mai mult chiar, unii au și împușcat pe ferestri cu revolverele.

In dimineța următoare jandarmeria prezentându-se în comună, a arestat pe vre-o câți va români escortându-i la Sibiiu. Și ôre pentru ce? Rêspunsul este ușor de aflat: pentru aceea, fiind-că jidanii s'au certat și s'au bătut Și apoi așa se vedé, că în era liberalismului unguresc, dacă jidanii se certă și se bat, ba în mod scandalos și revoltător împușcă pe ferestri cu revolvere, pacinicii români sunt vinovații, și astfel ei ajung a fi dați în judecată ca nescé făptuitori de rele. Sêraci de noi români, grele țile am mai ajuns.

\* \* \*

**Dragostea.** Mêsarul Varga Iózsef din Seghedin s'a îndrăgît în frumôsa fiică a agentului de acolo Brodi Samu. Dar această i-a respins dragostea. Ațîțat de rana ce i-a pricinuit-o cruțimea fetei, Varga și a propus rês bunare. Mai țilele trecute s'a dus, după-ce a întunecat, în curtea lui Brodi și s'a pus la pândă. În momentul, când fata a pășit afără din ôlaie, furiosul amarez a isbit-o la pământ și cu un cuțit i-a tăiat gâtul. După aceea a grăbit acasă, și s'a ucis și pe sine.

\* \* \*

**Procesul otrăvitoarelor** din H. M. Vâsărhely s'a intrerupt acum aprôpe de o sêptemână, din pricina, că în decursul desbaterii președintele tribunalului a căpêtat la gât o rană veninôșă, care l-a silit să stea acasă. După cele mai nôue sciri președintele s'a dus s'e-i opereze umflătura, la Seghedin, unde fără veste a murit. Poporul superștios țice, că fiorôsa môșă Jäger Mari, capul fărădelegilor, l'ar fi omorît prin farmece. Se crede, că procesul va trăbuî să fie din nou pertrat de la început din pricina acestei fatale întâmplări.

In decursul procesului s'au constatat lucruri oribile, omoruri de cele mai înfiorătoare, ce omul își pôte închipui. S'au exhumat cadavre îngropate cu țeci de ani înainte, asupra cărora subversa bănuiala otrăvirei.

\* \* \*

**Jertfa bănelii.** O servitoare din Viena s'a nefericit pentru intrêga viță din pricina unei bănelii, ce s'a aruncat asupra ei fără vre-un temei, fiind ea adecă nevino-vată. Maria Ventzel, așa se chiamă nefericita, bolnăvindu se a abțis din serviciu și s'a dus într'un spital. Era deja pe cale de a se vindeca, când un polițaiu s'a înfățîșat înaintea ei în spital și voia s'e o ducă înaintea judecătoriei, în urma arêțării, ce a făcut contra ei fostul ei stăpân, pe cuvênt, că ar fi înștrăinat dela el 5 floreni. In conștiința nevinovăției sale, fata s'a aruncat jos din etagiul al treilea al spitalului. Din lovituri s'a vindecat, și credea, că lucrul s'a aplanat, când primî din nou citare la judele. Fata a sărit din nou pe ferêștră din înălțimea ameti-tore, suferind de astădată lovituri atât de grave, încât piciorole au trebuit s'e-i fie amputate. S'a constatat peste puțin, că fata a fost nevino-vată. Êtă cum o sêrmână ființă a fost schilăvită în completă nevinovăție, pentru o miserabilă sumă de 5 fl.

\* \* \*

**Reuniunea română de agricultură din comit. Sibiiului.**

**Distribuire de sêmînțe.**

În ședința comitetului central, ținută astăzi, s'au distribuit între membrii Reuniunei în mod gratuit 50 1/2 chlg. sêmînță de trifoiu, 26 chlg. sêmînță de napi de nutreț, 28 chlg. sêmînță de lufnă și 11 chlg. sêmînță de cânepă italiană și anume:

a) sêmînță de trifoiu:

Iacob Hodos, primar în Aciliu 3 1/2 chlg.; Ioan Voicu, proprietar în Gurarului 3 chlg.; Valeriu Popovici, paroch în Sibiel 2 1/2 chlg.; George Stanese, inv. în Gușteriță, Avram Acilenescu, notar în Galeș, comuna bisericească Galeș, Petru Popa, econom nr. cas. 36, Ioan Bonea, paroch, ambii din Fofeldea, Simeon Rodean, econom, Petru Iuga sen., paroch, Petru Iuga jun., capelan, Savu Frăcea, primar, toți din Tilișca, Aron Gogonea, inv. în Seliște, Ioan Cădea, protopresbiter în Avrigh, Ioan Beu, econ., Dumitru Orăștian, învêțator, ambii din Apoldul-rom., Ioan Hanzu, paroch în Cacova, Comuna politică Laz, Comuna politică Cornățel, Comuna politică Săcel și Ioan Neamțu, econom în Alămor, la toți

câte 2 chlg.; Ioan Răchițan, inv. în Galeș, George Bratu, econom, în Tilișca, Neaga V. Iosof, vêd. preotêsă în Tilișca, la toți câte 1 1/2 chlg.; Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu 1 Chlg.

b) Sêmînță de napi de nutreț:

„Tovărășia agricolă din Avrigh“, „Tovărășia agricolă din Mohu“, „Tovărășia agricolă din Roșia-săsească“, — la tôte câte 3 chlg. Florian Bologa, paroch în Marpod, „Tovărășia agricolă din Săcădate“, comuna politică Sebeșul-inferior și Ioan Hulpuș econom în Alămor, — la toți câte 2 chlg. Ioan Răchițan, inv. în Galeș 1 1/2 chlg. Petru Sopa, econ. nr. 36 în Fofeldea, Petru Ciora, oficial consistorial în Sibiiu, Ioan Voicu, econom în Gurarului, Ioan Beu, econom, Dumitru Orăștian, învêțator, ambii din Apoldul-român, — la toți câte 1 chlg. Valeriu Popovici, paroch, Sibiel, Antoniu German, cassar comunal, Nicolau Iosif, inv., ambii din Aciliu, Neaga V. Iosof. vêduvă preotêsă în Tilișca, Ioan Cădea, protopresbiter în Avrigh, — la toți câte 1/2 chlg.

c) sêmînță de lufnă:

Ioan Georgescu, inv. dirigent în Sco-reiui, Antoniu German, cassar comunal și Nicolau Iosif, învêțator, ambii din Aciliu, Valeriu Florian, paroch în Racovița, — la toți câte 3 chlg. T. L. Albini, proprietar în Cut, Stefan Milea, notar emer. în Tilișca, Ioan Rechițan, inv. în Galeș, — la toți câte 2 chlg. Avram Acilenescu, notar, Comuna bisericească gr.-or. Galeș, Stefan Bratu, econ., Ioan Bratu, inv., ambii din Tilișca, Ioan Beu econ., Dumitru Orăștian, învêț., ambii din Apoldul-rom, — la toți câte 1 1/2 chlg. Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu, George Bratu, econom în Tilișca, Ioan Cădea, protopresbiter în Avrigh, — la toți câte 1 chlg.

d) sêmînță de cânepă italiană:

George Stanase, învêț. Gușteriță, Ioan Mihu, expeditor consist. Sibiiu, Ioan Bonea, paroch, Fofeldea, Florian Bologa, paroch, Marpod, Nicolau Iosif, inv. Aciliu, Dumitru Orăștian, inv. Apoldul-rom., apoi „Tovărășiei agricole din Roșia-săs.“, „Tovărășiei agricole din Mohu“, „Tovărășiei agricole din Gurarului“, „Tovărășiei agricole din Săcădate“ și „Tovărășiei agricole din Avrigh, — la toți câte 1 chlg., cu adausul, că direcțiunile tovarășiiilor agricole sunt rugate a distribui sêmînța între membrii, cari vor să facă încercări cu sêmînța de cânepă italiană.

Pachetele de sêmînță, provêdute cu adresele celor împărțâșii, se află depuse în măgăzinul de sêmînțe L. Reschner din Sibiiu Piața mare (Strada Pintenului nr. 4), de unde se pot lua în primire pe lângă o simplă ade-verință de primire.

Cei împărțâșii cu sêmînțe sunt rugați a face la timpul seu comitetului Reuniunii raport detailat despre rezultatul recoltei.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ținută la 12/24 Martie 1897.

D. Comșa, Victor Tordășianu, pres. secretar.

\* \* \*

**Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35** de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouê mostre și colorii, precum și mătasă-Henneberg nêgra, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14 65 de metru, lucie, vârgată, moștrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colorii și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și mostrele le expedieză cu întorcerea poștei în casă, franco și scutite de vamă, fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG. (furnisor de curte c. și r.). Serisorile adresate în Elveția sunt a se provêd cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română s'e execută punctual. [45] 1

Nr. 66/97. [44] 1—3

**CONCURS**

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr.-or. Turdașiu, de clasa a III., din protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 țile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 406 fl. v. a.

Diritorii de a ocupa acest post s'e și trimiță cererile concursuale, în terminul deschis la subscrișul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orăștiei, în contelegere cu comitetul parochial.

Orăștie, 7 Martie 1897.

Nicolau Ivan, adm. prot.

\* \* \*

**Redactor prov. Gavriil Hango.**

\* \* \*

**Editura și tipariul tipografiei archidieceane.**